

Дејан В. Поповић
Ваљево
dejan.popovic0@gmail.com

ПИСМА СРПСКИХ ВОЈНИКА СА БАЛКАНСКИХ РАТИШТА

Пред нама су четири писма српских војника мобилисаних 1912/1913 године у доба Балканских ратова. Поменути војници потичу из истог краја а већином су у сродничким везама или су комшије. Ову мемоарску грађу нашли смо у прилично лошем стању, искрзаних крајева, похабану, делимично подерану са додатним записима насталим у каснијем времену.¹ На појединим местима хартија је поцепана, па текст нисмо могли да прочитамо и стављен је у заграду. Писма су писана по касарнама, где су војници били стационарани, али и у предаху битака, на првим борбеним положајима. Садржај писама дат је хронолошки, а поједине допуне смо ставили у заграде. Дали смо их у оригиналу, без исправљања правописних грешака, чиме смо желели да очувамо језик и дух времена.

у Нишу 1 маја 1913 године

Драћи сѝарче Јакове данас доби време и ѝрилику да вам најѝишем ово моје неколико речи и да вас уѝиѝам за ваше здравље јесѝели ви живи и здрави Па ви акосѝе ради чуѝи за моје здравље ја сам вам Боѝу здраво и добро које желим од Боѝа да вас ово моје ѝисмо заѝе-че у добром и ѝовољном здрављу и весељу Драѝи сѝарче Јакове да ми одѝовориѝи јели сѝасоје ѝисо одкад је оѝиѝио од куће кад је ѝоѝи он је самном се сасѝио у Нишу и казо је мене даѝе ми ѝисаѝи ѝе осѝане Али неznam ѝеје а у којој вароѝи се налази и дами јавиѝи ѝиѝали моји раде код куће ја и од куће нисам добиѝо ѝисме има већ 2 месеца дана сиѝурно су ми ѝисали Али ваљад неможе да ми дође и кад добијеѝе ово моје ѝисмо ви дами одѝовориѝе и да ми јавиѝи јесили ѝи ѝосиѝо мурузе и да ли су моји моѝи ѝиѝа урадиѝи ѝоѝиѝо нису имали волова ја кад сам диѝо на одсуѝиѝу они су били узорали неѝиѝо и дами јавиѝи има ли код

¹ МИАВ, Фонд: Окружни Суд Ваљево, 1913. година, разне фасцикуле. На маргинама ових писама налазили смо списак намирница које су сељани набављали у варошким дућанима – нап. аут.

Ваљевци њред одлазак на фронт 1912. године²

вас шљива и дали има код моје куће јели осћало од оној снећа То ми је најјоре шћо не моју да знам јесули здраво А друјо неди ни маријо и јели њисо њера и гђеје он сад и сад нема код нас нишћина ново да би било скоро њушћинања Исад њримћие њоздрав од вашеј зетћа Милорада Тривуновића коморције друје баћерије градској Арћииљ. њука њрве Армије Ниши и њоздрављам њрво шћеде сћарче Јакове и баду Ивану Јоку Миливоја Душана Власћимира и Рагенка Јаћима и све њејове кућане и јели сад Рагенко код куће и нека он мене њише и осћали су који су дили самном оћишли за Пироћ и само ја осћо њровијанћ 2 баћерије у Нишу и јављају ми моји друјови да су искојали ућврђења између Бућарске и наше земље Пућуј њућуј њисмо моје одавно се ми видило нисмо А кад доћеш двору Аћи седни ње се одмори ња се с мојим сћарцем Јаковом разјовори. Поздрав од Милорада коморције 2 баћерије Градској Арћииљеријској њука њрве Армије Ниши

Предаћи Јакову Сћајићу село Горњи Лајковац срез Колубарски округ Ваљевски оћишћина Брежћанска њисмо од војника

(на полећини писма стоји списак намирница које треба да се набаве у дућану)

² МИАВ, Фонд: В2, 335 збирка фотографија група: III објекти и ствари, фотограф Душан Поповић, фотограф у Ваљеву

у Приштини 5 маја 1913 године

Драћи Браће ево и пише писмо да ти највише Аја од тебе негодби ниједно само једно добијасмо на Скадру јасам ти се јавио из Солуна и Скопља ово ти пишем из Приштине Драћи Браће молим те чим добијеш ово моје писмо ти ми одговори уредашњем писму пиши сам моја пиши да ми пошаљеш Бар 10 динара јер сам осипао Без пиши, па кад ја дођем тада ја ти пиши Браћи ти ја знам Да није ни онде на лако али пиши је тамо лакшије неголи смене Драћи браће пиши одговори ти што је јестели сви здраво и живи сада ти немам ништа више од новост пиши јавља ти здрав теби Чедомиру нашој мајци Милеви и Вишињој малој Дари и свој деци пиши Бар Дара не пише једна писма Сијурно она за мене не мари.

Поздрављам Живојина и његове све кућане такође и Берисављеве његове кућане Димитрија, Саву и њине кућане, Маринка и сестру Јелисавку и његове све кућане.

Пиши здрав од Вашеј Војслава Глишића II четје III бајлањо-на V кука II пиши пиши

молим за одговор

22 маја 1913 год. Жежево поље

Драћи оца ево да ти пиши јавим да сам здраво које исто и ја вама желим – здравље, оца ја сам вама писао је једно писмо а Алекса журио је Миленку Муширићу да ниси добио али ти и није моло доћи до онда јашта после дошло ја не знам, па ако није дошло ти си видио што сам ти писао, а ако није. Ево сад да ти јавим да је коњ добар и здраво није бољи ни код куће дијо и онда да ти јавим да садасе кући доћи не може никако осим којије слаб, па на боловање, а за нас никако чули да је пиши јук пирао од бујарина ти није истина јер ти није нико ништа ни пиши како добре, оца овамо сви здраво Ја Часлав Чедомир Миленко, и сви наши сељаци, молим да одга одговори јестеми здраво зашто што са ти осипао нешто слабуњав а и Властимир је нешто осипао кењав и јави какосу мурузи шеница и какоје пиши.

Сад здрављам Теби оца Ивану, Јоку, Миливоја, Душана, Властимира

Ваш син Сасоје Ј. Средојевић

28 јуна 1913

Призрен

Драги мој Ситарче Јакове

Данас доби време и прилику да ти напишем које неколико речи и да упишем за ваше здравље ови ако желиш чути; за мене јасам вала боју здрав и жив које желим и вас да зашче ово моје писмо у добром и повољном здрављу ситарче јакове добијо сам писма од мога оца 27 овог месеца и касам видијо шта е и како ми пише за мога милога не заборављеног и не прежаљенога шурака Сисоја милосамсе за прејасио и ојет ја (...) чега молим те Ситарче даме известиш јелисе какои сречним сазнало да е жив зашче молим дами одговориш да ија сазнам шта је сањим, ја самсе сањим онашо и на вашеру и свукуд ја зашче шчосмо и нај пречи сродници.

Сад ситарче више ти немам шта писати

Сад Поздрављам

Прво тебди Ситарче Јакове и дабу Ивану и мога Миливоја и Душана и Властимира и шурњају Јоку и Јаћима даницу и све њине кућане Ситарче

Поздравите

твој шурак Владислав Ковачевић

Прими Поздрав од твога зетга Пејра Урошевца кайлара II чега III батерије 5 пука